

ZALECENIE RADY**z dnia 20 lipca 2020 r.****w sprawie krajowego programu reform Węgier na 2020 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Węgry programu konwergencji na 2020 r.**

(2020/C 282/17)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 9 ust. 2,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając rezolucje Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu ds. Zatrudnienia,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Ochrony Socjalnej,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W dniu 17 grudnia 2019 r. Komisja przyjęła roczną strategię zrównoważonego wzrostu gospodarczego, rozpoczynając tym samym europejski semestr 2020 na rzecz koordynacji polityki gospodarczej. Uwzględniła ona w należyłym stopniu Europejski filar praw socjalnych proklamowany przez Parlament Europejski, Radę i Komisję w dniu 17 listopada 2017 r. W dniu 17 grudnia 2019 r. na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 ⁽²⁾ Komisja przyjęła również sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania, w którym nie wskazała Węgier jako jednego z państw członkowskich, w przypadku których przeprowadzona zostanie szczegółowa ocena sytuacji.
- (2) Sprawozdanie krajowe 2020 dotyczące Węgier zostało opublikowane w dniu 26 lutego 2020 r. Zawiera ono ocenę postępów Węgier w realizacji zaleceń dla tego kraju, przyjętych przez Radę w dniu 9 lipca 2019 r. ⁽³⁾ (zwanym dalej „zaleceniami z 2019 r.”), działań następczych podjętych w związku z zaleceniami z poprzednich lat, a także postępów Węgier w realizacji ich krajowych celów w ramach strategii „Europa 2020”.
- (3) W dniu 11 marca 2020 r. Światowa Organizacja Zdrowia oficjalnie uznała epidemię COVID-19 za globalną pandemię. Stanowi ona poważne zagrożenie w zakresie zdrowia publicznego dla obywateli, społeczeństw i gospodarek. Znacznie obciąża krajowe systemy ochrony zdrowia, zakłóca globalne łańcuchy dostaw, powoduje wahania na rynkach finansowych, wywołuje wstrząsy popytu konsumpcyjnego oraz negatywne efekty w różnych sektorach. Stwarza zagrożenie dla zatrudnienia i dochodów obywateli oraz dla działalności przedsiębiorstw. Spowodowała silny wstrząs gospodarczy, który już teraz wywołuje w Unii poważne konsekwencje. W dniu 13 marca 2020 r. Komisja przyjęła komunikat wzywający do skoordynowanej reakcji gospodarczej na kryzys, obejmującej wszystkie podmioty na poziomie krajowym i unijnym.

⁽¹⁾ Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ Dz.U. C 301 z 5.9.2019, s. 101.

- (4) Kilka państw członkowskich ogłosiło stan nadzwyczajny lub wprowadziło środki nadzwyczajne. Wszelkie tego typu środki powinny być ściśle proporcjonalne, konieczne, ograniczone w czasie i zgodne ze standardami europejskimi i międzynarodowymi. Powinny one podlegać nadzorowi demokratycznemu i niezależnej kontroli sądowej.
- (5) W dniu 20 marca 2020 r. Komisja przyjęła komunikat w sprawie uruchomienia ogólnej klauzuli korekcyjnej w ramach paktu stabilności i wzrostu. Ogólna klauzula korekcyjna, określona w art. 5 ust. 1, art. 6 ust. 3, art. 9 ust. 1 i art. 10 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1466/97 oraz w art. 3 ust. 5 i art. 5 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1467/97⁽⁴⁾, ułatwia koordynację polityk budżetowych w czasie poważnego pogorszenia koniunktury gospodarczej. W swoim komunikacie z dnia 20 marca 2020 r. Komisja uznała, że w świetle spodziewanego poważnego pogorszenia koniunktury gospodarczej w związku z pandemią COVID-19 spełnione zostały warunki uruchomienia tej ogólnej klauzuli korekcyjnej, oraz zwróciła się do Rady o zatwierdzenie tego stwierdzenia. W dniu 23 marca 2020 r. ministrowie finansów państw członkowskich zgodzili się z oceną Komisji. Uzgodnili, że poważne pogorszenie koniunktury gospodarczej wymaga zdecydowanej, ambitnej i skoordynowanej reakcji. Uruchomienie ogólnej klauzuli korekcyjnej pozwala na czasowe odstępstwo od ścieżki dostosowawczej prowadzącej do średniookresowego celu budżetowego, pod warunkiem że nie zagraża to stabilności fiskalnej w średnim okresie. W przypadku części naprawczej Rada może również zdecydować, na podstawie zalecenia Komisji, o przyjęciu zmienionego kursu polityki fiskalnej. Ogólna klauzula korekcyjna nie zawieszają procedur paktu stabilności i wzrostu. Pozwala ona państwom członkowskim na odstąpienie od wymogów budżetowych, które miałyby zastosowanie w normalnych warunkach, a jednocześnie umożliwia Komisji i Radzie wprowadzenie koniecznych środków koordynacji polityki w ramach paktu stabilności i wzrostu.
- (6) Potrzebne są stałe działania, aby ograniczyć i kontrolować rozprzestrzenianie się pandemii COVID-19, wzmocnić odporność krajowych systemów ochrony zdrowia, złagodzić społeczno-ekonomiczne skutki pandemii za pomocą środków wspierających przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe oraz zapewnić odpowiednie warunki bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy w celu wznowienia działalności gospodarczej. Unia powinna w pełni wykorzystywać różne dostępne jej narzędzia, aby wspierać wysiłki państw członkowskich w tych obszarach. Jednocześnie państwa członkowskie i Unia powinny wspólnie przygotowywać środki konieczne do przywrócenia normalnego funkcjonowania naszych społeczeństw i gospodarek oraz zrównoważonego wzrostu gospodarczego, uwzględniając między innymi transformację ekologiczną i cyfrową oraz wyciągając wnioski z kryzysu.
- (7) Kryzys związany z COVID-19 uwypuklił elastyczność, jaką zapewnia rynek wewnętrzny, umożliwiając dostosowanie się do nadzwyczajnych sytuacji. Aby jednak zapewnić szybkie i sprawne przejście do etapu odbudowy gospodarki oraz przywrócenia swobodnego przepływu towarów, usług i pracowników, należy znieść środki wyjątkowe utrudniające normalne funkcjonowanie rynku wewnętrznego, gdy tylko przestaną one być konieczne. Obecny kryzys pokazał, że sektor ochrony zdrowia musi dysponować planami gotowości na wypadek sytuacji kryzysowej. Kluczowymi elementami koniecznymi do opracowania szerzej zakrojonych planów gotowości na wypadek sytuacji kryzysowej są między innymi ulepszone strategie zakupów, zdywersyfikowane łańcuchy dostaw oraz rezerwy strategiczne podstawowych produktów i materiałów.
- (8) Prawodawca Unii już znowelizował odpowiednie uregulowania, przyjmując rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/460⁽⁵⁾ oraz (UE) 2020/558⁽⁶⁾, aby umożliwić państwom członkowskim uruchomienie wszystkich niewykorzystanych zasobów z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w celu przeciwdziałania nadzwyczajnym skutkom pandemii COVID-19. Zmiany te zapewnią dodatkową elastyczność oraz uproszczą i usprawnią procedury. Aby zmniejszyć presję na przepływy środków pieniężnych, państwom członkowskim umożliwiono również skorzystanie w roku obrachunkowym 2020–2021 ze stopy współfinansowania z budżetu Unii w wysokości 100 %. Zachęca się Węgry do pełnego wykorzystania tych możliwości w celu wspierania najbardziej dotkniętych osób i sektorów.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1467/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie przyspieszenia i wyjaśnienia procedury nadmiernego deficytu (Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 6).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/460 z dnia 30 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013 oraz (UE) nr 508/2014 w odniesieniu do szczególnych środków w celu uruchomienia inwestycji w systemach ochrony zdrowia państw członkowskich oraz w innych sektorach ich gospodarek w odpowiedzi na epidemię COVID-19 (Inicjatywa inwestycyjna w odpowiedzi na koronawirusa) (Dz.U. L 99 z 31.3.2020, s. 5).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/558 z dnia 23 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1301/2013 i (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do szczególnych środków zapewniających wyjątkową elastyczność na potrzeby wykorzystania europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w odpowiedzi na epidemię COVID-19 (Dz.U. L 130 z 24.4.2020, s. 1).

- (9) Społeczno-ekonomiczne skutki pandemii COVID-19 prawdopodobnie będą rozkładać się nierównomiernie na poszczególnych terytoriach ze względu na różne modele specjalizacji, w szczególności w regionach, w których brakuje kluczowych aktywów, lub regionach w znacznym stopniu uzależnionych od sektorów działalności gospodarczej opartej na bezpośrednim kontakcie z klientem. Wiąże się z tym istotne ryzyko pogłębienia się dysproporcji terytorialnych na Węgrzech, co dodatkowo pogorszyłoby obserwowaną już tendencję wzrostu nierówności między obszarami miejskimi i wiejskimi. Obecna sytuacja, która grozi również przejściowym cofnięciem procesu konwergencji między państwami członkowskimi, wymaga ukierunkowanych działań politycznych.
- (10) W dniu 5 maja 2020 r. Węgry przedłożyły swój krajowy program reform na 2020 r., a w dniu 4 maja 2020 r. – program konwergencji na 2020 r. W celu uwzględnienia powiązań między tymi dwoma programami poddano je jednocześnie ocenie.
- (11) Węgry są obecnie objęte częścią zapobiegawczą paktu stabilności i wzrostu oraz podlegają regule dotyczącej zadłużenia.
- (12) W dniu 14 czerwca 2019 r. Rada zaleciła Węgom zapewnienie, by nominalna stopa wzrostu publicznych wydatków pierwotnych netto ⁽⁷⁾ nie przekroczyła 3,3 % w 2019 r., co odpowiadałoby rocznej korekcie strukturalnej wynoszącej 1,0 % produktu krajowego brutto (PKB). Ogólna ocena Komisji potwierdza znaczne odchylenie od zalecanej ścieżki dostosowania prowadzącej do osiągnięcia średniookresowego celu budżetowego w 2019 r. i w latach 2018 i 2019 w ujęciu łącznym. W związku z uruchomieniem ogólnej klauzuli korekcyjnej dalsze kroki w ramach procedury znacznego odchylenia w odniesieniu do Węgier nie są jednak uzasadnione.
- (13) W programie konwergencji na 2020 r. rząd planuje pogorszenie salda nominalnego z deficytu na poziomie 2,0 % PKB w 2019 r. w kierunku deficytu w wysokości 3,8 % PKB w 2020 r. Prognozuje się, że deficyt zmniejszy się w 2021 r. do 2,7 % PKB, a do 2024 r. stopniowo osiągnie poziom 1,0 % PKB. W programie konwergencji na 2020 r. przewiduje się, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB, po spadku w 2019 r. do 66,3 % PKB, wzrośnie w 2020 r. do 72,6 %. Na perspektywy makroekonomiczne i fiskalne wpływa duża niepewność spowodowana pandemią COVID-19. Prognozy budżetowe są obciążone pewnymi ryzykami, a konkretnie ryzykami związanymi z wyższymi od przewidywanych wydatkami (zgodnie z zaobserwowaną w ubiegłych latach tendencją do wysokich wydatków na koniec roku), a także z potencjalnie niższymi od przewidywanych dochodami, wydaje się bowiem, że prognoza opiera się na założeniu pewnego wzrostu dochodów.
- (14) W odpowiedzi na pandemię COVID-19 oraz w ramach skoordynowanego unijnego podejścia Węgry przyjęły w odpowiednim czasie środki budżetowe mające na celu zwiększenie zdolności ich systemu ochrony zdrowia w zakresie intensywnej terapii, powstrzymanie pandemii oraz pomoc tym osobom i sektorom, które zostały szczególnie nią dotknięte. W programie konwergencji na 2020 r. wskazano, że wspomniane środki budżetowe stanowią 2,8 % PKB w 2020 r. i są w całości finansowane poprzez realokację wydatków w ramach budżetu, a także poprzez rezerwy i nowe podatki. Obejmują one środki mające na celu wspieranie rynku pracy, ulgi podatkowe dla przedsiębiorstw oraz koszty związane z nadzwyczajną sytuacją zdrowotną. Zapowiedziano dodatkowe środki wspierające odbudowę gospodarki (1,4 % PKB) i rynek pracy (0,4 % PKB), ale nie zostały one jeszcze doprecyzowane. Ponadto Węgry przyjęły środki, które wprawdzie nie mają bezpośredniego wpływu na budżet, ale przyczynią się do wsparcia płynności przedsiębiorstw. Wartość tych środków oszacowano w programie konwergencji na 2020 r. na 1,5 % PKB. Węgierskie władze pracują nad kolejnymi środkami o wartości 0,3 % PKB. Środki te obejmują programy gwarancji kredytowych i pożyczki gwarantowane przez rząd. Ogólny wpływ na budżet środków fiskalnych zapisanych w programie konwergencji na 2020 r. różni się od wpływu przedstawionego w prognozie Komisji z wiosny 2020 r., ponieważ Komisja oceniła i uwzględniła tylko te środki, które zostały wystarczająco sprecyzowane. Ogólnie rzecz biorąc, środki przyjęte przez Węgry są zgodne z wytycznymi określonymi w komunikacie Komisji z dnia 13 marca 2020 r. Pełne sprecyzowanie i przyjęcie wszystkich zapowiedzianych środków nadzwyczajnych i wspierających środków fiskalnych, a następnie przeorientowanie polityk fiskalnych na osiągnięcie ostrożnej sytuacji fiskalnej w średnim terminie, kiedy pozwolą na to warunki ekonomiczne, przyczyni się do ochrony stabilności fiskalnej w średnim terminie.

⁽⁷⁾ Publiczne wydatki pierwotne netto to wydatki publiczne ogółem z wyłączeniem wydatków z tytułu odsetek, wydatków na programy unijne w pełni równoważonych dochodami z funduszy unijnych oraz niedyskrecjonalnych zmian w wydatkach na zasiłki dla bezrobotnych. Nakłady brutto na środki trwałe finansowane z zasobów krajowych rozkłada się na okres czterech lat. Uwzględnia się dyskrecjonalne środki po stronie dochodów lub prawnie przewidziany wzrost dochodów. Działania jednorazowe, zarówno po stronie dochodów, jak i wydatków, są saldowane.

- (15) Według prognozy Komisji z wiosny 2020 r. przy założeniu niezmiennego kursu polityki saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych Węgier w 2020 r. wyniesie -5,2 % PKB, a w 2021 r. osiągnie -4,0 % PKB. Prognozuje się, że wskaźnik zadłużenia sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2020 r. osiągnie poziom 75,0 % PKB.
- (16) W dniu 14 czerwca 2019 r. Rada uznała, zgodnie z art. 121 ust. 4 Traktatu, że w 2018 r. na Węgrzech miało miejsce znaczne odchylenie od ścieżki dostosowania prowadzącej do średniookresowego celu budżetowego. W związku ze stwierdzonym znacznym odchyleniem w dniu 14 czerwca 2019 r. Rada wydała zalecenie ⁽⁸⁾, w którym zaleciła Węgrom podjęcie środków niezbędnych do zapewnienia, aby nominalna stopa wzrostu publicznych wydatków pierwotnych netto nie przekroczyła 3,3 % w 2019 r. i 4,7 % w 2020 r., co odpowiadałoby rocznej korekcie strukturalnej wynoszącej odpowiednio 1,0 % i 0,75 % PKB. W dniu 5 grudnia 2019 r. Rada przyjęła decyzję (UE) 2019/2172 ⁽⁹⁾ stwierdzającą, że Węgry nie podjęły skutecznych działań w odpowiedzi na jej zalecenie z dnia 14 czerwca 2019 r., oraz wydała zmienione zalecenie ⁽¹⁰⁾. W zaleceniu z dnia 5 grudnia 2019 r. Rada zwróciła się do Węgier o wprowadzenie środków koniecznych do zapewnienia, aby nominalna stopa wzrostu publicznych wydatków pierwotnych netto nie przekroczyła 4,7 % w 2020 r., co odpowiadałoby rocznej korekcie strukturalnej wynoszącej 0,75 % PKB w 2020 r. Na podstawie ogólnej oceny Komisji oraz w świetle uruchomienia ogólnej klauzuli korekcyjnej na 2020 r., która pozwala na czasowe odstępstwo od ścieżki dostosowania prowadzącej do osiągnięcia średniookresowego celu budżetowego, uznaje się, że Węgry podjęły skuteczne działania w odpowiedzi na zalecenie z dnia 5 grudnia 2019 r.
- (17) W dniu 20 maja 2020 r. Komisja opublikowała sprawozdanie sporządzone zgodnie z art. 126 ust. 3 Traktatu w związku z planowanym przekroczeniem przez Węgry w 2020 r. progu deficytu wynoszącego 3 % PKB. Ogólnie rzecz biorąc, analiza Komisji wskazuje, że kryterium deficytu określone w Traktacie i rozporządzeniu (WE) nr 1467/97 nie zostało spełnione.
- (18) W dniu 11 marca 2020 r. węgierski rząd ogłosił stan zagrożenia. W dniu 12 marca 2020 r. zamknięto granice dla podróżujących, z wyjątkiem powracających obywateli i rezydentów Europejskiego Obszaru Gospodarczego, jak również pracowników przygranicznych. Nadal dozwolony był tranzyt towarów. W dniu 16 marca 2020 r. zamknięte zostały placówki wczesnej edukacji, szkoły i uczelnie wyższe i rozpoczęło się nauczanie przez internet. Od dnia 17 marca 2020 r. sklepy inne niż niezbędne mogły być czynne tylko do 15.00, a restauracje – prowadzić jedynie usługi na wynos. W dniu 28 marca 2020 r. wprowadzono częściową godzinę policyjną, co oznaczało, że miejsce zamieszkania można było opuszczać jedynie z należycie uzasadnionych powodów oraz trzeba było zachować odpowiednią odległość od innych osób. Przed wybuchem epidemii COVID-19 gospodarka Węgier była na drodze do stopniowego spowolnienia po kilku latach znacznego wzrostu. W 2019 r. realny PKB wzrósł o 4,9 %. Po wybuchu epidemii stosunkowo szybko wdrożono środki powstrzymujące rozprzestrzenianie się wirusa, a oficjalna liczba przypadków zakażenia jest jak dotąd niewysoka. Oczekuje się jednak, że światowa recesja szczególnie mocno uderzy w eksport ze względu na dominującą rolę branż o wysokim stopniu cykliczności, takich jak przemysł motoryzacyjny. Oczekuje się również, że recesja będzie miała duży wpływ na usługi turystyczne i transportowe ze względu na wprowadzone ograniczenia podróży. Ogólnie prognozuje się ostrą recesję od marca, a następnie stopniowe ożywienie gospodarcze począwszy od drugiego półrocza, kiedy to, jak się zakłada, nastąpi stopniowe zniesienie środków powstrzymujących rozprzestrzenianie się wirusa. Bezrobocie może szybko wzrosnąć ze względu na elastyczność rynku pracy. Wyniki gospodarcze w 2020 r. będą uzależnione od długości obowiązywania środków izolacji, a także od reakcji w ramach polityki gospodarczej. W prognozie Komisji z wiosny 2020 r. przewidziano spadek o 7 % realnego PKB w 2020 r., a następnie wzrost o 6 % w 2021 r.
- (19) Rząd zapowiedział, że od połowy marca wprowadzi kilka serii środków mających na celu złagodzenie społecznych i gospodarczych skutków kryzysu związanego z pandemią COVID-19. Bank centralny przyjął środki w celu zapewnienia płynności sektorowi finansowemu. Inne środki zwiększające płynność gospodarstw domowych i przedsiębiorstw obejmują: a) moratorium na spłatę pożyczek i umów leasingu finansowego dla przedsiębiorstw i gospodarstw domowych do dnia 31 grudnia 2020 r. oraz b) ograniczenie stóp procentowych kredytów konsumenckich. Przy opracowywaniu i wdrażaniu tych środków należy wziąć pod uwagę odporność sektora bankowego. Dalsze środki, ukierunkowane głównie na sektory najbardziej dotknięte kryzysem, takie jak turystyka i usługi, obejmują tymczasowe obniżenia podatku i zwolnienia podatkowe, dotacje inwestycyjne, rozwój infrastruktury, pożyczki dotowane i gwarantowane oraz programy kapitałowe. Aby chronić miejsca pracy, rząd uruchomił dwa rodzaje instrumentów

⁽⁸⁾ Zalecenie Rady z dnia 14 czerwca 2019 r. mające na celu skorygowanie znaczącego odnotowanego odstępstwa od ścieżki dostosowania prowadzącej do średniookresowego celu budżetowego na Węgrzech (Dz.U. C 210 z 21.6.2019, s. 4).

⁽⁹⁾ Dz.U. L 329 z 19.12.2019, s. 91.

⁽¹⁰⁾ Zalecenie Rady z dnia 5 grudnia 2019 r. mające na celu skorygowanie znacznego odnotowanego odchylenia od ścieżki dostosowania prowadzącej do średniookresowego celu budżetowego na Węgrzech (Dz.U. C 420 z 13.12.2019, s. 1).

rynku pracy. Mechanizm obniżonego wymiaru czasu pracy pokrywa do 70 % utraconych zarobków w ciągu 3 miesięcy pod pewnymi warunkami, a specjalne subsydiowanie wynagrodzeń ukierunkowane jest na pracowników sektora badań i rozwoju. Rząd przyspieszył zaplanowane wcześniej obniżenie składek na ubezpieczenia społeczne o jedną czwartą oraz zapowiedział jednorazowy dodatek do wynagrodzeń w sektorze ochrony zdrowia. Ogólnie rzecz biorąc, chociaż środki fiskalne mają na celu wspieranie przedsiębiorstw i utrzymanie miejsc pracy, ich zakres i zasięg są nadal ograniczone w porównaniu ze środkami przyjętymi przez większość pozostałych państw członkowskich. Planuje się ponadto, że zostaną one sfinansowane poprzez realokacje środków w ramach rozdziałów budżetu i nowo pobrane podatki, a zatem oczekuje się, że będą one miały ograniczony efekt z perspektywy stabilizacji makroekonomicznej.

- (20) Pod pewnymi względami wyniki w dziedzinie zdrowia wciąż są gorsze niż w większości państw członkowskich, co odzwierciedla w szczególności wysoką częstotliwość występowania czynników ryzyka w populacji oraz ograniczoną skuteczność świadczenia opieki zdrowotnej. Udział publicznych wydatków na opiekę zdrowotną na Węgrzech był znacznie niższy od średniej unijnej. Chociaż poziom niezaspokojonych potrzeb w zakresie usług medycznych jest niski, liczba Węgrów korzystających ze świadczeń zdrowotnych niefinansowanych ze środków publicznych jest wyższa od średniej unijnej; osoby te są coraz częściej zmuszane do korzystania z prywatnych usług zdrowotnych. Zwiększa to ryzyko wystąpienia trudności finansowych w węgierskich gospodarstwach domowych, co ma wpływ na sprawiedliwość społeczną i wyniki w dziedzinie zdrowia. Niezbędne są dodatkowe inwestycje i kompleksowe reformy, aby racjonalizować wykorzystanie zasobów w ramach systemu ochrony zdrowia, zmniejszyć nierówności w dostępie do tego systemu i poprawić jakość opieki. Usługi w zakresie profilaktyki i podstawowej opieki zdrowotnej są niedofinansowane, a ich potencjał w zakresie poprawy jakości, dostępności i efektywności kosztowej systemu ochrony zdrowia pozostaje niewykorzystany. Chociaż władze rozpoczęły działania na rzecz zmniejszenia znacznego niedoboru personelu medycznego na Węgrzech, różnice regionalne w rozmieszczeniu tego personelu nadal utrudniają dostęp do opieki na niektórych obszarach, a szczególne przeszkody napotykają niektóre grupy znajdujące się w trudnej sytuacji, takie jak marginalizowane społeczności Romów, lecz również osoby z niepełnosprawnościami. W obliczu wstrząsu popytowego dla systemów ochrony zdrowia spowodowanego przez pandemię COVID-19 konieczne jest podjęcie szybkich działań, aby stawić czoła tym wyzwaniom strukturalnym i zwiększyć odporność węgierskiego systemu ochrony zdrowia.
- (21) Społeczno-ekonomiczne skutki epidemii mogą być znaczące, a wpływ dekretu rządowego z dnia 18 marca 2020 r. umożliwiającego dwustronnie uzgodnione odstępstwa od kodeksu pracy nadal wymaga oceny. Prognoza Komisji z wiosny 2020 r. przewiduje, że w 2020 r. bezrobocie wzrośnie do 7,0 %, a w 2021 r. spadnie do 6,1 %. Sektory, które mocno ucierpiały wskutek kryzysu, stanowią dużą część węgierskiej gospodarki i zatrudniają siłę roboczą o niskich i średnich umiejętnościach w oparciu o bardzo elastyczne umowy o pracę. Aż do początku 2020 r. ogólny wskaźnik zatrudnienia ulegał stałej poprawie w warunkach silnego ożywienia gospodarczego, ale sytuacja ta nie przyniosła jednakowych korzyści wszystkim grupom. Różnice w poziomie zatrudnienia między grupami o różnych umiejętnościach i między mężczyznami a kobietami są nadal bardzo duże w porównaniu ze średnią unijną; w przypadku zróżnicowania ze względu na płeć wynika to częściowo z ograniczonego dostępu do dobrej jakości opieki nad dziećmi. Pomimo ograniczenia zakresu programu prac publicznych, który nie był skuteczny w pomaganiu uczestnikom w znalezieniu zatrudnienia na pierwotnym rynku pracy, jego skala była wciąż znacząca. Istnieją możliwości wzmocnienia innych polityk, aby skutecznie pomóc osobom bezrobotnym lub nieaktywnym w znalezieniu zatrudnienia lub podjęciu szkolenia w celu poprawy ich sytuacji na rynku. Okres wypłacania świadczeń dla bezrobotnych jest najkrótszy w Unii i wynosi maksymalnie trzy miesiące, czyli znacznie krócej niż wynosił średni czas potrzebny na znalezienie pracy nawet w sprzyjających warunkach ekonomicznych. Zgodnie z zasadami Europejskiego filaru praw socjalnych systemy i środki ochrony socjalnej powinny chronić osoby zagrożone utratą pracy oraz osoby samozatrudnione i bezrobotne. Dobrym sposobem ochrony zatrudnienia są mechanizmy obniżonego wymiaru czasu pracy, w których za nieprzepracowane godziny pracownicy otrzymują od państwa wsparcie dochodu. Podczas pandemii mechanizmy obniżonego wymiaru czasu pracy są najefektywniejsze, jeżeli zarządzanie nimi jest proste i szybkie, a kwalifikowalność nie ogranicza się do niektórych sektorów lub rodzajów działalności.
- (22) Chociaż ogólna sytuacja w zakresie ubóstwa na Węgrzech poprawiła się przed kryzysem, tendencja ta może się szybko odwrócić podczas pogorszenia koniunktury. W ciągu ostatnich dziesięciu lat wzrosły nierówności dochodowe, częściowo ze względu na zmiany w systemie podatkowym i systemie świadczeń. Nawet przed wybuchem epidemii COVID-19 zarówno pogłębiona deprivacja materialna, jak i deprivacja materialna i społeczna były wysokie, zwłaszcza wśród gospodarstw domowych z kilorgiem dzieci oraz wśród ludności romskiej. Niedobór mieszkań komunalnych na wynajem socjalny i brak wsparcia finansowego dla wynajmujących ograniczają mobilność. Świadczenie zapewniające dochód minimalny nominalnie nie zmieniło się od 2012 r. i należy do najniższych w Unii. Przewiduje się, że pandemia najbardziej uderzy w grupy znajdujące się w trudnej sytuacji, które nie mają dostępu do usług opieki i usług podstawowych oraz które mieszkają w przeludnionych gospodarstwach domowych. Kiedy zacznie się ożywienie koniunktury, potrzebne będą środki wspierające aktywizację zawodową i integrację tych grup na rynku pracy. Nawet przed kryzysem wyniki kształcenia były niższe od średniej unijnej i w znacznym stopniu uzależ-

nione od sytuacji społeczno-ekonomicznej uczniów. Wskaźniki wczesnego kończenia nauki były wysokie, zwłaszcza wśród uczniów romskich. Niski stopień uczestnictwa grup znajdujących się w trudnej sytuacji w edukacji o wysokiej jakości stanowi straconą szansę na budowę kapitału ludzkiego i spójności społecznej. Wynagrodzenia nauczycieli należą do najniższych w Unii. Niska liczba studentów w szkolnictwie wyższym nie jest proporcjonalna do znacznego zapotrzebowania na wysoko wykwalifikowanych pracowników. Nieoczekiwane przejście na uczenie się na odległość może jeszcze bardziej zwiększyć nierówności. Z wyników corocznych krajowych testów kompetencji wynika, że ze względu na brak narzędzi cyfrowych do wielu uczniów trudno jest dotrzeć w ramach edukacji cyfrowej. Osoby uczące się ze środowisk defaworyzowanych doświadczają negatywnych skutków uczenia się na odległość również ze względu na przeludnione gospodarstwa domowe i niski poziom wykształcenia rodziców. Nieudane i bieżące inwestycje w cyfryzację edukacji są ważne i muszą być kontynuowane.

- (23) W kontekście kryzysu związanego z COVID-19 szczególnie ważne jest, aby zapewnić funkcjonowanie infrastruktury krytycznej i swobodny obrót towarami na rynku wewnętrznym oraz – we współpracy z państwami sąsiadującymi – monitorować i zapewnić prawidłowe funkcjonowanie łańcuchów dostaw. Węgry są małą otwartą gospodarką charakteryzującą się intensywnym transgranicznym transportem towarów. Ponadto wielu Węgrów pracuje za granicą i w tym celu odbywa cotygodniowe podróże. Węgry mogą również potrzebować sezonowych pracowników przygranicznych w rolnictwie. Obowiązujące obecnie ograniczenia podróży mogą opóźnić przepływ towarów i pracowników, ale problem ten można złagodzić, zapewniając uprzywilejowane korytarze na granicach.
- (24) Jeżeli chodzi o usługi, sektor detaliczny należy do sektorów najbardziej dotkniętych z powodu środków, które wielu przedsiębiorstwom całkowicie uniemożliwiły funkcjonowanie lub znacznie ograniczyły ich działalność. Elastyczność regulacyjna przyczyniłaby się do ożywienia handlu detalicznego po zakończeniu kryzysu związanego z COVID-19. Węgry mają największą liczbę zawodów regulowanych w Unii. Usługi świadczone przez przedstawicieli wolnych zawodów będą odgrywać ważną rolę w ułatwieniu wyjścia z kryzysu oraz odbudowy po kryzysie. Wyeliminowanie utrudnień w dostępie do zawodów regulowanych i ich wykonywania poprzez optymalizację dotyczących ich ram regulacyjnych i procedur administracyjnych ma zatem kluczowe znaczenie, zwłaszcza dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) oraz mikroprzedsiębiorstw, w tym osób prowadzących działalność na własny rachunek, które zostały szczególnie dotknięte kryzysem. Wsparcie płynności przedsiębiorstw poprzez pożyczki i gwarancje, ze szczególnym uwzględnieniem MSP, jest sprawą najwyższej wagi, a dystrybucja tego wsparcia wśród przedsiębiorstw musi być skutecznie i sprawnie realizowana przez pośredników. Przy opracowywaniu i wdrażaniu tych środków należy wziąć pod uwagę odporność sektora bankowego. Do poprawy przepływów środków pieniężnych MŚP może również przyczynić się umożliwienie odroczenia płatności podatków i składek na ubezpieczenia społeczne oraz przyspieszenie płatności umownych przez organy publiczne. Nowo utworzone przedsiębiorstwa typu start-up i scale-up mogą potrzebować szczególnego wsparcia, np. zachęt dla funduszy venture capital do zwiększenia inwestycji w takie przedsiębiorstwa. Takie środki wsparcia pomogą również uniknąć gwałtownej wyprzedaży europejskich przedsiębiorstw o znaczeniu strategicznym.
- (25) Badania naukowe i innowacje są kluczową siłą napędową długoterminowego wzrostu gospodarczego i konkurencyjności. Węgry są umiarkowanym innowatorem. Główną przeszkodą dla innowacji jest niedobór wysoko wykwalifikowanych pracowników. Wydatki na badania i rozwój rosną powoli i są napędzane głównie przez sektor przedsiębiorstw, który korzysta z największego wsparcia publicznego w Unii. Wydatki na badania i rozwój w sektorze publicznym zmniejszyły się jednak w ciągu ostatnich dziesięciu lat. Inwestycje w innowacyjne MŚP, a także wzmocnienie współpracy między przedsiębiorstwami, placówkami badawczymi, środowiskiem akademickim i sektorem publicznym zwiększają potencjał badawczy i innowacyjny kraju, niezbędny w następstwie kryzysu związanego z COVID-19. Inwestycje w publiczne badania naukowe i innowacje oraz sprzyjające środowisko badawcze są niezbędne do ożywienia gospodarczego.
- (26) W celu wspierania odbudowy gospodarki ważne będzie przyspieszenie realizacji gotowych projektów w zakresie inwestycji publicznych i promowanie inwestycji prywatnych, m.in. w drodze odpowiednich reform. Węgierski krajowy plan w dziedzinie energii i klimatu określa inwestycje konieczne do zapewnienia transformacji klimatycznej i energetycznej. Inwestycje te – wraz z inwestycjami w cyfryzację i transformację ekologiczną – sprawią, że po wyjściu z kryzysu gospodarka Węgier będzie bardziej zrównoważona i odporna. Obecnie efektywność energetyczna w sektorze mieszkaniowym jest niska, co przyczynia się również do zanieczyszczenia powietrza. Utrzymujące się naruszenia norm jakości powietrza mają poważne konsekwencje dla zdrowia i środowiska. Do głównych źródeł zanieczyszczenia powietrza należą spalanie paliw stałych w domach oraz emisje z sektorów rolnictwa i transportu. Zaledwie 1 % krajowego zużycia energii brutto pochodzi z niskoemisyjnych źródeł odnawialnych, podczas gdy około 10 % – z powodującej duże zanieczyszczenia biomasy. Zaobserwowano szybki wzrost popularności instalacji wykorzystujących energię słoneczną, które wcześniej stosowano w niewielkim stopniu. Zgodnie z krajowym planem w dziedzinie energii i klimatu w celu osiągnięcia długoterminowej neutralności klimatycznej Węgry zamierzają w większym stopniu korzystać z odnawialnych źródeł energii, głównie energii słonecznej. W obecnej sytuacji gospo-

darczej polityka energetyczna może generować zielony wzrost i przyczynić się do odbudowy gospodarki. Przed wybuchem pandemii COVID-19 rosnącym wyzwaniem było zagęszczenie ruchu drogowego, prowadzące do negatywnych skutków gospodarczych oraz zwiększenia emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczenia powietrza. Upowszechnienie możliwości telepracy i atrakcyjniejsze systemy transportu publicznego również mogłyby złagodzić wpływ transportu na środowisko. Gospodarka o obiegu zamkniętym znajduje się jeszcze w początkowej fazie, recykling odpadów komunalnych jest słabo rozwinięty, a instrumenty gospodarcze nie oferują dostatecznych zachęt w tym zakresie. Główną metodą gospodarowania odpadami pozostaje ich składowanie. Kwestiami problematycznymi wciąż są zaopatrzenie w wodę i jej jakość. Umiejętności cyfrowe Węgrów i korzystanie z technologii cyfrowych przez przedsiębiorstwa i służby publiczne utrzymują się poniżej średniej unijnej. Należy kontynuować wysiłki na rzecz zapewnienia obywatelom i przedsiębiorstwom skutecznych cyfrowych usług publicznych. Programowanie przewidzianego we wniosku Komisji Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji na lata 2021–2027 mogłoby pomóc Węgrom sprostać niektórym wyzwaniom związanym z przejściem na gospodarkę neutralną dla klimatu, w szczególności na terytoriach objętych załącznikiem D do sprawozdania krajowego na 2020 r. Pozwoliłoby to Węgrom optymalnie wykorzystać ten fundusz.

- (27) Czas trwania stanu zagrożenia ogłoszonego w dniu 11 marca 2020 r. nie jest określony z góry, a rząd ma swobodę decydowania o jego utrzymaniu lub zniesieniu. Konkretnie środki wprowadzone przez rząd obowiązują do momentu zniesienia stanu zagrożenia. W dniu 30 marca 2020 r. parlament węgierski uchwalił nową ustawę, która zezwala rządowi na uchylenie dowolnej ustawy dekretem. Przyznane uprawnienia nadzwyczajne wydają się szersze niż te przyjęte w innych państwach członkowskich pod względem łącznych skutków szeroko zdefiniowanych uprawnień i braku wyraźnego ograniczenia czasowego. Niektóre środki nadzwyczajne wprowadzone z wykorzystaniem tych uprawnień budzą wątpliwości co do ich konieczności i proporcjonalności oraz zakłócają działalność gospodarczą i stabilność otoczenia regulacyjnego. Środki te obejmują umożliwienie odstępstw od przepisów prawa pracy, rozmieszczanie wojskowych oficerów łącznikowych w strategicznych przedsiębiorstwach oraz objęcie spółki giełdowej nadzorem państwa. W dniu 26 maja 2020 r. rząd przedłożył parlamentowi węgierskiemu projekt ustawy wzywającej rząd do zniesienia stanu zagrożenia i uchylającej ustawę z dnia 30 marca 2020 r. wraz z zakończeniem okresu obowiązywania stanu zagrożenia. Zgodnie z ustawą zasadniczą decyzja o zniesieniu stanu zagrożenia pozostaje prerogatywą rządu. Zasadnicze znaczenie dla skutecznego nadzoru nad wspomnianymi środkami nadzwyczajnymi miało również wzmocnienie niezależności sądów.
- (28) Zaangażowanie partnerów społecznych w inicjatywy polityczne i wdrażanie tych inicjatyw było w ostatnich latach niewystarczające, co osłabiło jakość i przewidywalność kształtowania polityki i zwiększyło prawdopodobieństwo błędnych decyzji politycznych. Wielokrotnie pomijano przeprowadzanie konsultacji i ocen skutków poprzez zastosowanie specjalnych procedur ustawodawczych, takich jak projekty poselskie i tryb pilny. Udział zainteresowanych stron dodatkowo osłabiono w ramach obecnego systemu rządzenia dekretemi, szczególnie w świetle dekretu rządowego z dnia 18 marca 2020 r., który zezwala na dwustronne odstępstwa od kodeksu pracy.
- (29) Brak konkurencji w zamówieniach publicznych wciąż jest poważnym problemem, ponieważ szersze otwarcie na konkurencję to podstawowy sposób stawienia czoła kryzysowi, ożywienia sektora małych przedsiębiorstw i pomocy w odbudowie gospodarki. Mimo najnowszych zmian legislacyjnych i cyfryzacji zamówień publicznych niemal połowa wszystkich przetargów publicznych to postępowania z jedną ofertą. Duża liczba postępowań z jedną ofertą osłabia skuteczność systemu zamówień publicznych. Profesjonalizacja zamówień publicznych mogłaby przyczynić się do lepszego przestrzegania przepisów unijnych i umożliwić zamówienia strategiczne. Audyty Komisji dotyczące zamówień publicznych związanych z projektami współfinansowanymi przez Unię, które przeprowadzono w ostatnich latach, wykazały systemowe niedociągnięcia i uchybienia w systemie kontroli zamówień publicznych. Z powodu tych niedociągnięć w 2019 r. Komisja zastosowała wobec Węgier korekty finansowe w wysokości około 1 mld EUR.
- (30) Kluczowe znaczenie dla poprawy efektywności i sprawiedliwości systemów podatkowych ma rozwiązanie problemu agresywnego planowania podatkowego. Odczuwane przez inne państwa członkowskie skutki uboczne strategii agresywnego planowania podatkowego stosowanych przez podatników wymagają skoordynowanych działań w ramach polityk krajowych w celu uzupełnienia prawodawstwa Unii. Węgry wprowadziły środki przeciwko agresywnemu planowaniu podatkowemu, wdrażając uzgodnione wcześniej międzynarodowe i europejskie inicjatywy, ale brak podatków u źródła na Węgrzech w odniesieniu do dochodów trafiających do centrów finansowych offshore może stanowić furtkę umożliwiającą wyprowadzanie z Unii zysków bez ich należytego opodatkowania. Chociaż w latach 2013–2017 odpływ dochodów, takich jak należności licencyjne, odsetki i dywidendy do centrów finansowych offshore był stosunkowo niewielki, Węgry odnotowują niestabilne i stosunkowo wysokie wpływy i odpływy kapitału za pośrednictwem spółek celowych, co wskazuje na potencjalną podatność na praktyki w zakresie agresywnego planowania podatkowego.

- (31) Podczas gdy zalecenia zawarte w niniejszym zaleceniu (zwane dalej „zaleceniami z 2020 r.”) koncentrują się na łagodzeniu społeczno-ekonomicznych skutków pandemii COVID-19 i ułatwianiu odbudowy gospodarki, zalecenia z 2019 r. obejmowały również reformy, które są niezbędne do podjęcia średnio- i długoterminowych wyzwań strukturalnych. Zalecenia z 2019 r. pozostają aktualne i będą nadal monitorowane w ramach kolejnego europejskiego semestru w przyszłym roku. Obejmuje to zalecenia z 2019 r. dotyczące polityk gospodarczych związanych z inwestycjami. Wszystkie zalecenia z 2019 r. powinny być uwzględniane przy strategicznym programowaniu finansowania w ramach polityki spójności w okresie po 2020 r., w tym na potrzeby środków łagodzących i strategii wyjścia wdrażanych w odpowiedzi na obecny kryzys.
- (32) Korupcja oraz ograniczenie dostępu do informacji publicznej i wolności mediów były powodem do obaw jeszcze przed kryzysem. Obszary te są jeszcze bardziej narażone na dalsze pogorszenie w trakcie obowiązywania stanu zagrożenia, gdyż osłabione są mechanizmy kontrolne. Prowadzenie dochodzeń i ściganie przestępstw okazuje się mniej skuteczne na Węgrzech niż w innych państwach członkowskich. Brakuje zdecydowanych, systematycznych działań w celu ścigania korupcji na wysokim szczeblu. Zastrzeżenia budzi kwestia odpowiedzialności za decyzje o zamykaniu dochodzeń, ponieważ nie ma skutecznych środków odwoławczych od decyzji prokuratury o odmowie ścigania domniemanej działalności przestępczej. Ograniczenia w dostępie do informacji nadal utrudniają walkę z korupcją. Odstraszające praktyki w zakresie dostępu do informacji publicznej mogą zniechęcać obywateli i organizacje pozarządowe do korzystania ze swoich konstytucyjnych praw.
- (33) Europejski semestr zapewnia ramy stałej koordynacji polityki gospodarczej i zatrudnienia w Unii, co może przyczynić się do osiągnięcia gospodarki zrównoważonej. W swoich krajowych programach reform na 2020 r. państwa członkowskie podsumowały postępy w realizacji określonych przez Organizację Narodów Zjednoczonych celów zrównoważonego rozwoju. Poprzez zapewnienie pełnej realizacji zaleceń z 2020 r. Węgry przyczynią się do postępów w realizacji celów zrównoważonego rozwoju oraz do wspólnych wysiłków na rzecz zapewnienia konkurencyjnej zrównoważoności w Unii.
- (34) W ramach europejskiego semestru 2020 Komisja przeprowadziła wszechstronną analizę polityki gospodarczej Węgier, a następnie opublikowała ją w sprawozdaniu krajowym 2020. Komisja oceniła również program konwergencji na 2020 r. i krajowy program reform na 2020 r. oraz działania następcze podjęte w odpowiedzi na zalecenia skierowane do Węgier w poprzednich latach. Komisja wzięła pod uwagę nie tylko ich znaczenie dla stabilnej polityki fiskalnej i społeczno-gospodarczej na Węgrzech, ale także ich zgodność z unijnymi przepisami i wytycznymi, ze względu na konieczność wzmocnienia ogólnego zarządzania gospodarczego w Unii przez wnoszenie opracowanego na szczeblu unijnym wkładu w przyszłe decyzje krajowe.
- (35) W świetle niniejszej oceny Rada przeanalizowała program konwergencji na 2020 r., a jej opinia ⁽¹¹⁾ znajduje odzwierciedlenie w szczególności w zaleceniu 1 poniżej,

NINIEJSZY ZALECA Węgrom w latach 2020 i 2021:

1. Podjęcie wszelkich działań, zgodnie z ogólną klauzulą korekcyjną w ramach paktu stabilności i wzrostu, niezbędnych do skutecznego zaradzenia pandemii COVID-19 i do wspomoczenia gospodarki, a następnie wsparcia jej odbudowy. Gdy pozwolą na to warunki ekonomiczne – prowadzenie polityk fiskalnych mających na celu osiągnięcie ostrożnej sytuacji fiskalnej w średnim terminie i zapewnienie długookresowej zdolności do obsługi długu przy jednoczesnym zwiększeniu inwestycji. Rozwiązanie problemu niedoboru personelu medycznego i zapewnienie odpowiedniej podaży podstawowych produktów medycznych i infrastruktury medycznej w celu zwiększenia odporności systemu ochrony zdrowia. Poprawę dostępu do wysokiej jakości usług w zakresie profilaktyki i podstawowej opieki zdrowotnej.
2. Ochronę zatrudnienia poprzez udoskonalone mechanizmy obniżonego wymiaru czasu pracy i skuteczną aktywną politykę rynku pracy oraz wydłużenie okresu wypłacania świadczeń dla bezrobotnych. Poprawę adekwatności pomocy społecznej oraz zapewnienie powszechnego dostępu do niezbędnych usług i edukacji o wysokiej jakości.
3. Zapewnienie wsparcia płynności MŚP. Przyspieszenie realizacji gotowych projektów w zakresie inwestycji publicznych i promowanie prywatnych inwestycji, aby wspierać odbudowę gospodarki. Ukierunkowanie inwestycji na transformację ekologiczną i cyfrową, w szczególności na czystą i wydajną produkcję oraz czyste i wydajne wykorzystanie energii, zrównoważony transport, gospodarkę wodną, gospodarowanie odpadami, badania i innowacje oraz infrastrukturę cyfrową dla szkół.

⁽¹¹⁾ Na podstawie art. 9 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1466/97.

4. Zapewnienie, by wszelkie środki nadzwyczajne były ściśle proporcjonalne, ograniczone w czasie i zgodne z europejskimi i międzynarodowymi normami oraz by nie zakłócały działalności gospodarczej i stabilności otoczenia regulacyjnego. Zapewnienie skutecznego zaangażowania partnerów społecznych i zainteresowanych stron w proces kształtowania polityki. Poprawę konkurencji w zamówieniach publicznych.
5. Wzmocnienie odporności systemu podatkowego na ryzyko agresywnego planowania podatkowego.

Sporządzono w Brukseli dnia 20 lipca 2020 r.

W imieniu Rady
J. KLOECKNER
Przewodnicząca
